

Usos de les formes sufixades **-gen** i **-gènic -gènica***

TERMCAT

Les formes sufixades d'origen grec *-gen -gena*, d'una banda, i *-gènic -gènica*, de l'altra, molt productives en la formació de termes dels àmbits de les ciències de la vida i de la salut, no tenen el mateix significat i és recomanable, per raons de precisió, no utilitzar-les indistintament en la creació de nous termes i valorar en cada cas quina és la més apropiada segons allò que es vulgui denominar.

La forma *-gen -gena* —que permet crear tant adjectius com substantius—, prové del grec *-genés*, derivat del mot *génos*, que significa 'naixement' o 'origen'; indica, per tant, 'que genera (allò que indica la base a què s'adjunta)' o 'que produeix (allò que indica la base a què s'adjunta)': *acidogen*, *al·lèrgogen*, *cancerigen*, *gasogen*, *glucogen*, *oncogen*, *patogen*, *piretogen*, etc. En canvi, la forma sufixada *-gènic -gènica* —que s'utilitza únicament en la creació d'adjectius—, prové del mot grec *genikós*, que significa 'nascut' o 'generat'; indica, per tant, 'que és generat per (allò que indica la base a què s'adjunta)' o 'que és produït per (allò que indica la base a què s'adjunta)': *biogènic*, *fisiogènic*, *hidatogènic*, *neurogènic*, *oncogènic* (que no és el mateix, doncs, que *oncogen*), *patogènic* (que no és el mateix que *patogen*), *pirogènic*, etc. De vegades, les formacions amb *-gènic -gènica* també estan emparentades amb substantius acabats en *-gènia*, forma sufixada (del mot grec *geneá* 'naixement' o 'generació') que sovint remet a la idea de 'estudi de' (per exemple, *espermatogènia* és l'estudi de l'espermatogènesi).

La distinció entre *-gen -gena* i *-gènic -gènica* és vàlida en la majoria de termes (encara que hi ha casos excepcionals, com ara *endogen*, *exogen*, *necrogen*, *organogen* o *terrigen*, que són formes tradicionals ja consolidades) i és important tenir-la en compte, especialment perquè en anglès aquesta discriminació no es fa i són molts els termes de l'àmbit científic que penetren en català per la via d'aquesta llengua.

En anglès, *-gen* s'utilitza únicament en la formació de substantius i significa tant 'que produeix' (*allergen*, en català *al·lèrgen* o *al·lèrgogen*) com 'que és produït per' (*cultigen*, en català *planta cultivada*). Per a la creació d'adjectius s'utilitzen les formes sufixades *-genic* i *-genetic*, totes dues també amb el doble significat de 'que produeix' i 'que és produït per': *carcinogenic*, en català *carcinogen* ('que provoca o afavoreix l'aparició d'un càncer'); *iatrogenic*, en català *iatrogènic* ('que deriva de l'actuació del metge'); *cytogenetic*, en català *citogen* ('que origina la formació de cèl·lules'); *psychogenetic*, en català *psicogènic* ('produït per la psique'), etc.

Finalment, cal tenir en compte que encara que en català també hi ha adjectius acabats en *-genètic -genètica*, la majoria són formacions vinculades amb substantius acabats en *-gènesi* o *-gènesia* (del mot grec *génesis*, 'generació'): *abiogènic*, de *abiogènesi*; *epigenètic*, de *epigènesi*, etc. No sempre, com acabem de veure, els adjectius anglesos amb la terminació *-genetic* equivalen en català a adjectius amb aquesta mateixa terminació.

© TERMCAT, Centro de Terminología <www.termcat.cat>

* El texto procede de un apunte publicado previamente por TERMCAT en su [sitio web](http://www.termcat.cat) en forma de comentario terminológico breve, en catalán. Los casos escogidos para su publicación en *Panace@* se centran en términos y criterios del ámbito de las ciencias de la vida y la salud.